

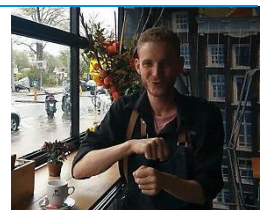
Lesbrief 42: november 2017

Wilt u laten weten wat u van deze TLPST vond? Hebt u tips voor de volgende aflevering? Mail ons: redactie@onzetaal.nl.

Koffie bestellen in gebarentaal

In Amsterdam is de eerste koffiebar in Nederland geopend waar je bestellingen moet plaatsen in gebarentaal. Waarom? De obers zijn allemaal doof.

> [Lees verder](#)

Wie wil er nog voor vertaler studeren?

Computers worden steeds slimmer. Het lijkt wel alsof ze de mens kunnen vervangen bij vertaal- of tolkwerk. Is het dan nog een goed idee om voor vertaler te studeren?

> [Lees verder](#)

Is het Nederlands een moeilijke taal?

Wat is de moeilijkste taal ter wereld? Is dat bijvoorbeeld het Chinees? Of toch het Fins? Of juist het Nederlands? Wetenschappers proberen dat uit te vinden. Wat maakt een taal eigenlijk moeilijk?

> [Lees verder](#)

Kleurt taal je wereldbeeld?

Mensen groeien op in verschillende omgevingen met verschillende talen. Betekent dat ook dat ze verschillend denken? Bepaalt je taal hoe je de wereld ziet?

> [Lees verder](#)

Koffie bestellen in gebarentaal

In Amsterdam is de eerste koffiebar in Nederland geopend waar je bestellingen moet plaatsen in gebarentaal. Waarom? De ohers zijn allemaal doof.

Een koffie, thee of appelsap bestellen in gebarentaal, begin er maar eens aan! In de nieuwe [Sign Language Coffee Bar](#) in Amsterdam ben je verplicht dat te doen, want de ohers – in koffietaal zijn dat ‘barista’s’ – zijn doof.

Deze koffiebar is in Nederland de eerste in zijn soort, maar in Zuid-Afrika en Maleisië bestond het concept al. Weet je niet welke gebaren je moet maken? Gelukkig kun je ter plaatse dankzij korte filmpjes enkele gebaren leren. Gemakkelijk is dat niet, zoals je kunt lezen in [een verslag van een bezoek](#).

Het gebaar voor koffie.

Het gebarentaalcafé ligt naast restaurant Ctaste. Daar eet je in het donker en word je bediend door blinde ohers. Beide initiatieven zijn erop gericht een aantal doven en blinden een baan te geven, want beide groepen hebben vaak moeite om werk te vinden.

Vragen en opdrachten

Bespreek in de klas:

- 1a Kent iemand van jullie iemand die doof is?
- 1b Kan iemand van jullie iets zeggen in gebarentaal?
- 1c Iedereen gebruikt weleens een gebaar tijdens het praten. Bedenk zoveel mogelijk gebaren die horende mensen gebruiken.
- 2a Wie van jullie zou in het gebarentaalcafé zijn bestelling in gebarentaal proberen te plaatsen en wie van jullie zou zijn keuze aanwijzen op het scherm? Bespreek jullie antwoorden met elkaar.
- 2b Waar zouden jullie het liefst een keer naartoe gaan: het gebarentaalcafé of restaurant Ctaste? Bespreek jullie antwoorden met elkaar.
- 3 Bekijk [de gebaren](#) voor een aantal drankjes. Werk in tweetallen. Plaats bij elkaar een bestelling in gebarentaal. Begrijpen jullie elkaar?

> [Antwoorden](#)

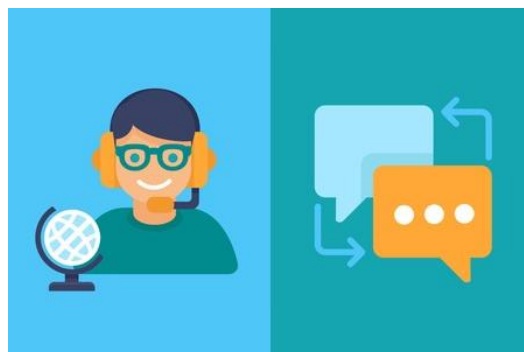
> [Terug naar de voorpagina](#)

Wie wil er nog voor vertaler studeren?

Computers worden steeds slimmer. Het lijkt wel alsof ze de mens kunnen vervangen bij vertaal- of tolkwerk. Is het dan nog een goed idee om voor vertaler te studeren?

Misschien heb je het zelf al gemerkt. Vertaalmachine [Google Translate](#) maakt minder fouten en nieuwkomer [DeepL](#) vertaalt verrassend goed.

Facebook experimenteerde onlangs met de robots Bob en Alice: ze ontwikkelden een eigen taaltje dat door niemand anders te begrijpen was. De schrijver Ronald Giphart schreef een boek samen met een robot. En bij grote instellingen zoals de Europese Commissie worden vertalers zelfs getraind in het gebruik van vertaalmachines.

Hebben vertalers dan nog een toekomst? Ja, zeggen [specialisten](#). Vertaalcomputers kunnen wel een taal doorgronden, maar ze hebben geen kennis van de wereld.

Ze leveren vertalingen af die gebaseerd zijn op andere vertalingen. Maar ze zien niet waar een tekst echt om draait.

Bovendien blijven echte vertalers in sommige gevallen broodnodig. Bijvoorbeeld om documenten in de rechtspraak te vertalen, om documenten te vertalen die privé moeten blijven of om live te tolken.

Vragen en opdrachten

Lees de tekst nog niet. Beantwoord eerst vraag 1.

- 1 Lijkt het jou leuk om vertaler te worden? Zo ja, welke taal zou je dan willen studeren?

Lees nu de tekst.

- 2a Wanneer gebruik jij een vertaalmachine, zoals Google Translate?
- 2b Ben je tevreden over de vertalingen van de vertaalmachine die jij gebruikt? Licht je antwoord toe.

Bespreek in de klas:

- 3 In de tekst staat: "Vertaalcomputers kunnen wel een taal doorgronden, maar ze hebben geen kennis van de wereld." Waarom denken jullie dat je kennis van de wereld nodig hebt bij het maken van een vertaling?

Zoek op wat het werk van een vertaler precies inhoudt, bijvoorbeeld in [de Nationale Beroepengids](#), en bespreek de volgende vragen in de klas:

- 4a Welk werk zou volgens jullie goed door een vertaalmachine gedaan kunnen worden en welk werk moet echt door een menselijke vertaler worden uitgevoerd?

4b Op welke gebieden zouden menselijke vertalers volgens jullie vertaalmachines kunnen gebruiken?

[> Antwoorden](#)

[> Terug naar de voorpagina](#)

Is het Nederlands een moeilijke taal?

Wat is de moeilijkste taal ter wereld? Is dat bijvoorbeeld het Chinees? Of toch het Fins? Of juist het Nederlands? Wetenschappers proberen dat uit te vinden. Wat maakt een taal eigenlijk moeilijk?

De wetenschapper Sterre Leufkens vertelde vorige maand over haar onderzoek [in een filmpje](#). Voor peuters zijn alle talen ongeveer even moeilijk, legde ze uit. Ze leren hun moedertaal ongeveer allemaal even snel, waar ze ook geboren zijn.

Maar voor volwassenen, of eigenlijk voor iedereen die geen peuter meer is, zijn er wel verschillen. Denk maar eens aan naamvallen, zoals in het Duits. Kleine Duitse kinderen pikken die moeiteloos op. Wij moeten heel hard werken om ze geleerd te krijgen. En dan heeft het Duits nog maar vier naamvallen. Er zijn ook talen die er 26 hebben!

Sterre Leufkens: "Is het Nederlands moeilijk?"

Eigenlijk heeft een taal niet zo veel aan naamvallen. Ze zijn in de loop van de tijd ontstaan, maar ze hebben geen functie meer. Sterre Leufkens vergelijkt ze met mannetepels: die hebben ook niet zoveel nut, ze zijn er gewoon.

Voor haar onderzoek bestudeerde ze een aantal talen om te zien welke de meeste van zulke 'mannetepels' had. Haar conclusie? De taal met de meeste nutteloze aanhangsels is het Nederlands. Toch knap dat we die geleerd hebben!

Vragen en opdrachten

Lees de tekst nog niet. Beantwoord eerst vraag 1.

1a Wat denk jij dat de moeilijkste taal ter wereld is?

1b Wat vind jij de moeilijkste taal op school?

Lees nu de tekst. In de tekst gaat het onder andere over naamvallen.

2a Wat zijn naamvallen?

2b Heeft het Nederlands naamvallen?

Het blijkt makkelijker te zijn om als peuter een taal te leren dan op latere leeftijd.

Bespreek de vragen 3a t/m 3c in de klas wanneer er in jullie klas leerlingen zitten die de Nederlandse taal niet als moedertaal hebben. Bespreek de vragen 3d en 3e in de klas wanneer alle leerlingen in jullie klas de Nederlandse taal als moedertaal hebben.

3a Als Nederlands je moedertaal is (dus als je de taal als peuter geleerd hebt): wat vind je moeilijk aan het Nederlands?

3b Als Nederlands niet je moedertaal is (dus als je de taal niet als peuter geleerd hebt): wat vind je moeilijk aan het Nederlands?

3c Praat met elkaar over de verschillen in de antwoorden.

3d Wat vinden jullie moeilijk aan het Nederlands?

3e Wat denken jullie dat moeilijk is aan het Nederlands, wanneer je de taal later (na je peutertijd) leert?

4 Sterre Leufkens heeft onderzoek gedaan naar nutteloze aanhangsels ('mannentepels') in talen. Zij ging op zoek naar eigenschappen in een taal die lastig te leren zijn, maar die de taal niet begrijpelijker maken. Kunnen jullie voorbeelden van 'mannentepels' in het Nederlands bedenken?

[> Antwoorden](#)

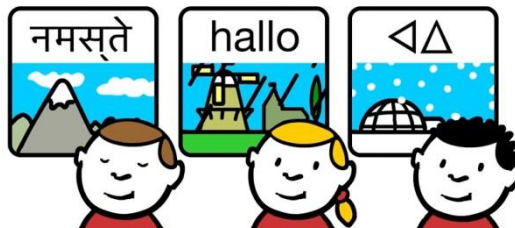
[> Terug naar de voorpagina](#)

Kleurt taal je wereldbeeld?

Mensen groeien op in verschillende omgevingen met verschillende talen. Betekent dat ook dat ze verschillend denken? Bepaalt je taal hoe je de wereld ziet?

Mensen die honderd jaar geleden indianentalen onderzochten, merkten hoe verschillend die talen waren van de Europese talen die ze kenden. Sommige talen hebben bijvoorbeeld geen aparte woorden voor *blauw* en *groen*. Mensen die zulke talen spreken, kunnen minder makkelijk verschil zien tussen die twee kleuren.

Ook zijn er talen zonder de woorden *links* en *rechts*. Ze praten dan alleen over *noord*, *oost*, *zuid*, en *west*. Mensen die zulke talen spreken, zien de wereld misschien nét een beetje anders dan sprekers van – bijvoorbeeld – het Nederlands.

Taal werkt dus een beetje als een bril. Door een nieuwe taal te leren krijg je een andere taalbril! [Dit filmpje](#) legt het allemaal nog duidelijker uit.

Vragen en opdrachten

Lees de tekst nog niet. Beantwoord eerst vraag 1.

- 1 Denk jij dat de taal die jij spreekt, bepaalt hoe je de wereld ziet?

Lees de tekst en bekijk [het filmpje](#). Bespreek in de klas:

- 2a Hoeveel van jullie kunnen nu direct aanwijzen wie er rechts van hen zit?
 - 2b Hoeveel van jullie kunnen nu direct aanwijzen wie er ten noorden van hen zit?
 - 2c Welke groep was het grootst?
 - 2d Kleurt taal op dit gebied dus jullie wereldbeeld?
- 3 Het Nederlands kent een aantal onvertaalbare woorden. Je noemt een woord onvertaalbaar als andere talen geen woord hebben dat hetzelfde betekent. Voorbeelden van onvertaalbare woorden zijn: *gezelligheid*, *uitwaaien*, *uitbuiken*, *natafelen*, *voorpret* en *binnenpretje*. Bespreek in de klas hoe deze woorden de wereld van Nederlandssprekende mensen zouden kunnen beïnvloeden.

> [Antwoorden](#)

> [Terug naar de voorpagina](#)

Antwoorden eerste onderwerp

1 t/m 3 Eigen antwoorden.

Antwoorden tweede onderwerp

1 t/m 4 Eigen antwoorden.

Antwoorden derde onderwerp

1 Eigen antwoorden.

2a Naamvallen zijn de verschillende vormen die woorden kunnen aannemen.

Welke vorm je moet gebruiken, hangt af van de functie van het woord in de zin.

2b In het Nederlands gebruiken we alleen nog naamvallen in vaste (oude) combinaties, zoals *de heer des huizes* (de heer van het huis). Daarnaast hebben de persoonlijke voornaamwoorden verschillende vormen, afhankelijk van de functie in de zin: **Zij** krijgen het boek van **mij**. / **Ik** geef **hun** het boek. / **Ik** geef het boek aan **hen**.)

3a Bijvoorbeeld: lidwoorden (waarom is het 'de stoel' en niet 'het stoel?') en de vorming van de verleden tijd van sterke werkwoorden (waarom is de verleden tijd van *kopen* 'kocht' en van *lopen* niet 'locht', maar 'liep'?)

3b t/m 4 Eigen antwoorden.

Antwoorden vierde onderwerp

1 t/m 3 Eigen antwoorden.
